Scris de Florentin Nasui
Miercuri, 02 Septembrie 2009 18:17 -

În ultima duminică a lunii august, în fiecare an, slătinenii sărbătoresc Ziua Minerilor.

În dreapta Tisei, în orăşelul de pe bulgărele ascuns şi cu uliţe la vedere, fiecare familie a avut sau mai are tangenţe cu mineritul. Pînă nu demult, ziua truditorilor subterani era sărbătorită cu fast. De cînd meseria asta este şi aici pe cale de dispariţie, nici banii nu mai zornăie prin visterii. Aşa că, Primăria din Slatina (Solotvino) a pus serbarea aceasta laolaltă cu ziua oraşului atestat în documentele găsite pînă acum, de 650 de ani.

Dacă la noi, Sfînta Varvara este ocrotitoarea minerilor, în dreapta Tisei n-am prea auzit de nici un sfînt. De aceia probabil, şi manifestările de duminică au început la ora 11, cînd lumea este la biserică.

Şi din această cauză, dar şi a găleţii din care norii turnau, puţină lume se adunase la stadionul situat la şoseaua naţională, peste drum de căutatul bazar, adică la vreo 2 kilometri de centrul istoric al localităţii.

Cu riscul de a întîrzia la deschiderea oficială, senatorul de Maramureş Gheorghe Mihai Bârlea, primul Cetăţean român de Onoare al Slatinei, a ţinut să treacă mai întîi pe la biserică. La biserica strămoşească cum numesc ortodocşii slătineni, majoritari, după 1948, ctitoria episcopului greco-catolic de Oradea, Mihai Pavel, realizată în piatră în secolul XIX, pe fostul amplasament al bisericii din lemn dăruită comunităţii din Hoteni, din stînga Tisei.

Numele ctitorului este inscripţionat sus, la intrarea în biserică. Cu toate acestea, greco-catolicii slavi şi cei români au bisericile lor, în Slatina, unde armonia interetnică şi interconfesională este vizibilă.

În biserica ortodoxă, deci, imediat ce am intrat, m-am crucit! Sfînta Liturghie era oficiată de preotul Isidor Berbecar din Botiza. Am zărit-o apoi şi pe Ioana Trifoi, primarul Botizei. Hopa, îi bai. Mai apoi, îl văd şi pe marele rapsod Gheorghe Turda, pe primarul din Săpînţa, Grigore Turda, corul bisericesc din Săpînţa, condus de Ileana Stan… Văd şi corul bisericii în care am intrat, în care, toate femeile erau îmbrăcate ca femeile din Săpînţa, cu diferenţa că localnicele aveau cipcă albastră la sumnă, iar săpînţencele, neagră, iar şirincile erau pe fonduri de culoare diferite. E bai, bai. Abia cînd preotul paroh Dorin Bileţchi a oficiat şi în limba ucraineană m-am convins că nu sunt în România.

După slujbă, am trecut din nouă peste băltoace pe uliţa stradă a bisericii. Îl căutam pe Ion Huzău, redactorul şef al publicaţiei “Maramureşenii”, care ne-a adus de la pod (de la frontieră)

cu maşina. Dar omul nu ne-a mai aşteptat şi a fugit la stadion, să nu piardă deschiderea. Cum ceasurile erau trecute fix, ne-am suit rapid într-o maşină cu numere de Maramureş. La volan Ion Pop Todiuţ din Săpînţa. Ştii unde-i stadionul? Nu. Dar bazarul? Ştiu! Şi una pedală la podea. Hop-hîrtop, hop-hîrtop prin Slatina. Şoseaua spre Ujgorod. Trecere la nivel cu cale ferată, semnalizată cu STOP. Ion încetineşte, se asigură, dar nu opreşte. Pedală din nou, dar şi girofaruri albastre. Miliţia. Şoferul şi soţia îşi pun centurile de siguranţă, dar baiul era explicat în ucraineană, ceva cu opritul. Noroc cu cetăţeanul de onoare!

La stadion, trecuse de amiază. Şir lung de maşini parcate. Pe stadion podiumurile sunt goale. În tribună, cîţiva copii. Pe teren, două porţi. În faţa sălii de sport, două umbrele mari, cîteva mese şi cîţiva muşterii, printre picături. În sală, vreo o sută de oameni, cu tot cu fanfară, cu invitaţi şi protagoniştii spectacolului care urma discursurilor în limba ucraineană, ţinute de oficialii de la administraţia raionului Teacev (adjunctul şefului de Raion) sau a celorlalţi vorbitori, inclusiv al reprezentantului minorităţii maghiare din Transcarpatia. Româneşte au vorbit doar primarul Slatinei, Gheorghe Uhali, Ion Huzău (în numele românilor împărţiţi în 3 asociaţii nereprezentate de nimeni, duminică) şi senatorul Gheorghe Mihai Bârlea.

Pentru că am observat mai demult această anomalie, atrag politicos atenţia acum. Este absolut normal şi corect să vorbeşti în limba oficială a statului, dar cînd ai oaspeţi din afara ţării, care nu cunosc limba ucraineană, este politicos să traduci în limba română sau maghiară, în cazul de faţă, cum, de altfel, discursurile în limba română trebuiau traduse în ucraineană.

Poate acum, serviciile vor traduce cîte ceva din vorbele rostite de senatorul român: “Ca senator de Maramureş, nu uit niciodată de problemele românilor din dreapta Tisei, dar nici de cele ale comunităţii ucrainene din stînga Tisei, din Maramureş. Pînă la sfîrşitul anului, sper să se rezolve prelungirea valabilităţii vizelor turistice de intrare în România pentru cetăţenii Ucrainei, de la 6 luni la 12 luni, iar la Sighet şi Slatina cele două ministere de resort să deschidă mult aşteptatele birouri consulare”.

Au fost desemnaţi de rada locală doi cetăţeni de onoare ai Slatinei dr. Iaroslav Cionca, directorul Spitalului republican (naţional) de alergologie din Slatina şi dr. Aurel Bodnar, fost director de spital, solist al corului bisericesc, pictor cunoscut în zonă, păstrător şi promotor al tradiţiilor culturale româneşti în dreapta Tisei. Au fost înmînate şi Diplome speciale, una dintre ele revenindu-i Elenei Şiman, dirijoarea corului bisericesc din Slatina.

Gheorghe Turda: “La invitaţia primarului din Slatina, am venit cu neamurile mele de la Săpînţa, cu corul bisericii, cu primarul Ion Grigore Turda, care este şi fratele meu. şi mă bucur că i-am reîntîlnit aici pe părintele Berbecar, pe senatorul Bârlea, pe doamna primar din Botiza. Am venit să cînt şi să vă încînt prin cîntecele noastre ale maramureşenilor, cîntecele dragi mie şi tuturor care le ascultă. Nu am fost aici înainte de 1989, deşi, de mic copil am visat să trec Tisa, să-mi văd neamurile din Slatina, din Apşa de Jos sau din Apşa de Mijloc. Acum vin a doua oară, după 17 ani. Azi voi cînta aici, la Slatina, piese de pe noul meu album, surprize muzicale pentru maramureşenii din dreapta Tisei”.

Gheorghe Uhali, primarul gazdă, care a conversat cu oaspeţii în 4 limbi: “În Slatina, majoritari sunt românii şi maghiarii. Ucrainenii şi ruşii sunt minoritari, zicem noi în glumă. Dumneavoastră vi se pare exotic faptul că noi, în Slatina, vorbim 4 limbi. Pentru mine, pentru noi slătinenii, este ceva absolut normal. Sunt român şi vorbesc la perfecţie şi limba rusă şi limba ucraineană şi mă descurc şi în maghiară. Noi aşa am crescut. La noi nu există probleme de comunicare. Fiecare ştim nu numai limba celuilalt, dar ne cunoaştem şi ne respectăm reciproc şi tradiţiile, obiceiurile, religia. Azi, sărbătorim cu toţii, iar programul artistic este asigurat, în general, de formaţiile artistice din cele 3 şcoli: ucraineană, maghiară şi românească. Lor li se adaugă taraful Şiman

din localitate dar şi alte grupuri. Invitat special este îndrăgitul Gheorghe Turda, care a veni însoţit şi de soţii Petru şi Maria Godja (ceteră, zongură) şi dobaşul Vasile Rîşco. Ascultaţi aici, la picnic ce frumos cîntă cele două coruri din Slatina şi Săpînţa în limba română, maghiară, ucraineană, piese cunoscute şi de noi şi de voi, ca să spun aşa. Iată, au sosit şi primarii români din Apşa de Mijloc şi Topcina. Viceprimarul Janoş Kocserha dialoghează cu unul din foştii primari maghiari, dl. Tamaş şi cu oaspeţii maghiari şi ucraineni, dar şi cu concitadinul nostru evreu."

După ce găleata s-a cam scurs, sala de sport a devenit arhiplină, mult prea neîncăpătoare. De aceea s-a şi ales stadionul ca loc de desfăşurare, inclusiv a întrecerilor sportive. Vremea parcă s-a băgat în mină şi n-a mai văzut cum e afară, la Slatina, unde acum un an şi ceva, în cîteva ore, a dispărut un lac. Oricît l-au căutat, nimeni nu l-a mai găsit

Şi duminică s-a vorbit despre acest fenomen, la cina festivă care a urmat, participanţii horind pînă la ziuă, cum a spus un martor încîntat că vremea s-a tomnit, cînd taman s-a spart cheful.

Autor: Florentin NĂSUI

Sursa: Graiul.ro